

۴) اگر هوشمندی به معنی گرای
به جای
که معنی بماند نه صورت

۱۰- کدام گزینه وابستهٔ پسین از نوع صفت بیانی وجود دارد؟

۱) شور زندگی یکبار دیگر مردان را به خرمشهر کشاند.

۲) جوانی او در شهر آسمانی خرمشهر مانده است.

۳) اینجا کربلاست و ما همه با یزیدی‌ها می‌جنگیم.

۴) گفت: این توبرهٔ کاه بردار و به لشکرگاه سلمان بر.

درس سیزدهم: تحلیلگر: بانو محمدی نسب

تشکر از تدریس خوب ایشان

□ □ □ قیصر امین پور :

متولد اردیبهشت ماه ۱۳۳۸ در گتوند خوزستان است. در سال ۱۳۸۲ به عنوان عضو
منتخب فرهنگستان زبان و ادب فارسی انتخاب شد.

وی اولین مجموعه شعرش را با عنوان «تنفس صبح» که بخش عمده آن غزل و چندین
قطعه شعر بود منتشر کرد. دومین مجموعه ایشان «در کوچه آفتاب» نام دارد.

منظومه «ظهر روز دهم» یک منظومه ۲۸ صفحه‌ای است که ظهر عاشورا و غوغای
کربلا و تنهایی عشق را توصیف می‌کند.

دیگر اثر او «آینه های ناگهان» است که تحول کیفی و کمی شاعر را بازتاب می کند و در ساختاری نو عرضه می شود .

کتاب های « به قول پرستو » و «مثل چشمه مثل رود» کتاب های ایشان در زمینه ادبیات کودکان و نوجوانان است.

قالب های شعر مورد علاقه ایشان، چهار پاره، غزل، دویتی، قالب نیمایی و مثنوی است .

امین پور در شعر هایش می کوشد از زبان سلیس و روان استفاده کند و به کار گرفتن کنایات و اصطلاحات متداول زبان به باروری شعر او کمک کرده است .

شعر زیر از کتاب «تنفس صبح» که برای امام خمینی (ره) سروده شده، انتخاب شده است :

لخند تو خلاصه خوبی هاست

لختی بخند خنده گل زیباست

پیشانی تنفس یک صبح است

صبحی که انتهای شب یلداست

در چشمت از حضور کبوترها

هر لحظه مثل صحن حرم غوغاست

رنگین کمان عشق اهورایی

از پشت شیشه دل تو پیداست

فریاد تو تلاطم یک طوفان است آرامشت تلاوت یک دریاست

با ما بدون فاصله صحبت کن

ای آن که ارتفاع تو دور از ماست

تحلیلگر بانو محمدی نسب

به نام خداوند جان و خرد

□ تحلیل درس سیزدهم آشنای غریبان

□ مدرس ارجمند: بانو محمدی نسب

□ قالب اشعار این درس غزل است .

در این قالب شعر مصراع اول با تمام مصراع های دوم هم قافیه است و از این جهت شبیه قصیده می باشد.

غزل از قرن ۶ هجری رواج پیدا کرد . محتوای غزل در آغاز عاشقانه است اما با ظهور سنایی معشوق زمینی رنگ آسمانی پیدا می کند و غزل عارفانه پدید می آید .
موضوع غزل بیان احساسات ، عواطف ، وصف طبیعت و یاد ایام جوانی است .

تعداد ابیات غزل بین ۷ تا ۱۲ بیت است تعداد ابیات مرز غزل و قصیده را تعیین نمی کند بلکه محتوا و درون مایه تعیین کننده است.

از انقلاب مشروطه به بعد غزل جنبه اجتماعی و سیاسی نیز به خود گرفت و کسانی چون فرخی یزدی به سرودن غزل اجتماعی پرداختند.

بر خلاف قصیده در غزل، رعایت یک موضوع خاص و واحد شرط نیست.

اهداف آموزشی این درس:

□ □ آشنایی بیشتر دانش آموزان با دو امام بزرگوار (امام رضا علیه السلام و امام مهدی

عجل الله تعالی فرجه)

□ □ آشنایی بیشتر دانش آموزان با ردیف و انواع آن.

□ □ تقویت مهارت درست خوانی شعر با لحن مناسب

روش پیشنهادی تدریس:

کارایی گروه

پرسش و پاسخ

روش تدریس اعضای گروه

□ □ وسایل کمک آموزشی: کتاب های مرتبط با محتوا و مضمون درس، تخته

و ماژیک، عکس، نمایش بخشی از فیلم ولایت عشق برای ایجاد انگیزه بیشتر.

عنوان آغازین درس (آشنای غریبان) دارای تناقض (پارادوکس) است و در آن به وجود امام غریبان اشاره دارد.

لحن خوانش غزل نخستین، لحن روایی آمیخته با بیان عواطف و آرزوهاست و در غزل امام خمینی (ره) لحنی امید دهنده و بشارت آمیز است.

برای تاثیر گذاری و التذاذ ادبی، بهتر است از خوانش دسته جمعی بهره ببریم

این شعر را قیصر امین پور در وصف عظمت و بزرگی اما رضا (ع) سروده است و شکوه و لطافت، مهربانی و غریب بودن ایشان را بیان می کند. تمام ابیات این غزل در وصف آن امام بزرگوار است.

□ واژه های خروشان، پریشان، بیابان، باران، شهیدان، غریبان و خراسان قافیه اند.

تورا می شناسند ردیف به صورت جمله

#آشنای_غریبان

#پایه_نهم

تحلیگر بانو محمدی نسب

□ □ □ □

□ بیت اول:

چشمه های خروشان تو را می شناسند / موج های پریشان تو را می شناسند

□ □ قلمرو زبانی :

واژه ها:

خروشان : پر جوش و خروش

پریشان : آشفته

□ چشمه (چشم +ه) ، خروشان (خروش +ان) و پریشان (پرش +ان) غیر ساده مشتق (

وندی)

چشمه های خروشان و موج های پریشان : ترکیب وصفی

مصراع اول و دوم جمله سه جزئی هستند .

چشمه های خروشان: نهاد ، چشمه هسته / ها : وابسته پسین البته در دوره متوسطه اول به

این نوع وابسته اشاره نشده است.

خروشان: وابسته پسین صفت بیانی

تو : مفعول

می شناسند : فعل

موج های پریشان : نهاد / موج هسته/ها وابسته پسین / پریشان : وابسته پسین صفت بیانی

تو : مفعول

می شناسند: فعل

□ □ قلمرو فکری :

چشمه های خروشان و موج های آشفته ، با تو آشنا هستند و تو را می شناسند.

□ □ قلمرو ادبی:

چشمه ها و موج ها می شناسند آرایه تشخیص / چشمه ، خروشان و موج : مراعات

نظیر / واج آرایه (ش) / کلمات نظیر به نظیر هماهنگ : موازنه

□ بیت دوم : پرسش تشنگی را تو آبی ، جوابی / ریگ های بیابان تو را می شناسند.

□ □ قلمرو زبانی :

پرسش و تشنگی : غیر ساده مشتق (وندی)

ریگ ها : غیر ساده دارای وند تصریفی است (وندی)

بیابان: ساده با توجه به وضعیت امروز

مصراع اول : جمله چهار جزئی

تو : نهاد / پرسش تشنگی متمم

آب و جواب مسند / هستی فعل

پرسش تشنگی : پرسش هسته، تشنگی وابسته پسین مضاف الیه

(پرسش تشنگی را: را به معنی برای حرف اضافه و پرسش تشنگی متمم)

مصراع دوم: جمله سه جزئی

ریگ های بیابان: نهاد، ریگ هسته / ها وابسته پسین / بیابان وابسته پسین مضاف الیه

تو: مفعول وهسته

(ریگ و بیابان)، (تشنگی و آب) و (پرسش و جواب) تناسب

□ □ قلمرو فکری:

اماما، شما برای انسان های تشنه معرفت مثل آب باارزش هستید

ریگ ها و سنگ ریزه های بیابان هم نسبت به شما معرفت دارند.

□ □ قلمرو ادبی:

پرسش تشنگی: اضافه تشبیهی (تشنگی به پرسش تشبیه شده)

تو آبی، جوابی: تو مشبه، آب و جواب مشبه به این مصراع سه تشبیه دارد.

مصراع دوم: تشخیص

ریگ و بیابان، پرسش و جواب: مراعات نظیر

پرسش و جواب: تضاد

#آشنای_غریبان

#پایه_نهم

تحلیلگر بانو محمدی نسب

□ بیت سوم :

نام تو رخصت رویش است و طراوت / زین سبب برگ و باران ، تو را می شناسند

□ □ قلمرو زبانی :

□ رخصت: اجازه ، دستور ، فرمان

رویش : رویدن

طراوت : تازگی ، شادابی

زین سبب : از این سبب ، به این دلیل

رویش (رو: بن مضارع + ی میانجی + ش) ، باران : ساده

مصراع اول: جمله سه جزئی

نام تو : نهاد ، نام هسته / تو وابسته پسین مضاف الیه

رخصت رویش و طراوت : مسند ، رخصت هسته / رویش وابسته پسین مضاف الیه / او

عطف / طراوت معطوف وابسته پسین مضاف الیه

مصراع دوم: جمله سه جزئی

برگ و باران نهاد / برگ هسته / باران معطوف به نهاد و هسته

تو : مفعول و هسته

زین سبب : قید

□ □ قلمرو فکری :

نام تو اجازه ای است برای رویدن و شادابی ؛ به این دلیل همه گیاهان و باران تو را می شناسند . (تو باعث طراوت و شادابی هستی)

□ □ قلمرو ادبی :

مصراع دوم : تشخیص ، واج آرایی (ب) و (ر)

□ بیت چهارم :

هم تو گل های این باغ را می شناسی / هم تمام شهیدان تو را می شناسند

□ □ قلمرو زبانی :

□ شهید: کشته در راه خدا، شاهد و حاضر ، جمع مکسر: شهیدا

مصراع اول: جمله سه جزئی

تو: نهاد و هسته

گل های این باغ : گروه مفعولی / گل : هسته / ها: وابسته پسین علامت جمع / این :

وابسته پیشین برای باغ ، نوع آن صفت اشاره / باغ : وابسته پسین مضاف الیه

هم: حرف ربط همپایگی یا به قولی پیوند همپایگی

مصراع دوم: جمله سه جزئی

تمام شهیدان: نهاد وهسته / تمام وابسته پیشین صفت مبهم

هم: حرف ربط همپایگی

تو: مفعول وهسته

گل ها و شهیدان: وندی

□ □ قلمرو فکری:

اماما، تو انسان های خوب و شهیدان همچون گل این سرزمین (ایران واسلام) رامی شناسی، هم شهیدان تو را می شناسند و عظمت تو را درک کرده اند.

□ □ قلمرو ادبی:

گل: استعاره از شهیدان و انسان های خوب

باغ: استعاره از ایران و اسلام

گل و باغ: مراعات نظیر

#آشنای_غریبان

#پایه_نهم

تحلیلگر بانو محمدی نسب

□ بیت پنجم :

اینک ای خوب ، فصل غریبی سر آمد / چون تمام غریبان تو را می شناسند

□ □ قلمرو زبانی :

□ غریب : نا آشنا ، بیگانه و دور از وطن اینک : الان

سر آمد : به پایان رسید

مصراع اول: دارای دو جمله / ای خوب منادا و شبه جمله

فصل غریبی سر آمد، جمله دوم که دو جزئی است .

فصل غریبی : گروه نهادی / فصل هسته / غریبی : وابسته پسین مضاف الیه

سر آمد : فعل مرکب

مصراع دوم : جمله سه جزئی است

تمام غریبان: گروه نهادی / تمام وابسته پیشین صفت مبهم / غریبان : هسته

تو : مفعول و هسته

غریبی : غیر ساده (غریب + ی مصدری) و غریبان : وندی

خوب : صفت جانشین اسم

غریبان : صفت جانشین اسم

سرآمد: فعل مرکب

اینک: قید زمان

□ □ قلمرو فکری:

اکنون ای امام خوب من ، روزگار و زمان غریبی و تنهایی شما به پایان رسید زیرا تمام انسان های غریب و دور از وطن ، تو را می شناسند. (امام رضا (ع) برای همه دوست داشتنی و آشنا هستند.)

□ □ قلمرو ادبی:

خوب : مجازا ، امام رضا

سر آمد : کنایه از به پایان رسیدن

□ بیت ششم :

کاش من هم عبور تو را دیده بودم / کوچه های خراسان تو را می شناسند

□ □ قلمرو زبانی :

□ عبور : گذشتن ، رد شدن

مصراع اول: دو جمله

کاش : شبه جمله (اصوات)

من هم عبور تو را دیده بودم : جمله سه جزئی

من : نهاد و هسته

عبور تو : گروه مفعولی / عبور هسته / تو : وابسته پسین، مضاف الیه

دیده بودم : فعل ماضی بعید

هم : قید مختص

مصراع دوم: جمله سه جزئی

کوچه های خراسان : گروه نهادی

کوچه : هسته / ها : وابسته پسین علامت جمع / خراسان: وابسته پسین مضاف الیه

تو: مفعول و هسته

□ □ قلمرو فکری :

ای کاش وقتی از کوچه های خراسان عبور می کردی من هم بودم و می دیدم ؛ کوچه های خراسان با وجود مبارکت آشنا هستند .

□ □ قلمرو ادبی :

کوچه های خراسان می شناسند : تشخیص

این بیت تلمیح دارد به سفر امام رضا (ع) به خراسان